

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ДИСТАНЦИОННОТО ОБУЧЕНИЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Божена Левон Такворян – Солакян
ШУ „Епископ Константин Преславски“
e-mail: n.solakian2@abv.bg

PROBLEMS AND PROSPECTS OF DISTANCE LEARNING STUDENTS

Bojena Takvorian - Solakian

ABSTRACT

In last decade pedagogical innovative educational technologies became increasingly relevant. They are driven primarily by the desire to introduce something new in traditionally good educational policy. Distance learning for students is on its way up and although it has its advantages, there are also problems that need decision. Their outline allows seeking for corresponding approaches to overcome them, and these are subject to the attention of the author.

Keywords : distance education , web-based education , multimedia technology

Във времето, в което все повече се говори за технологичните аспекти на образованието, за качество и управление на знанията, за промяна на характера на мисленето, някои аспекти на образователната ни система неминуемо се нуждаят от промяна. Анализите на разработки насочени към търсене и изследване на различни възможности за нея в теоретичен и практически план очертават една силна тенденция към пренос на готови модели от развитите в това отношение страни.

Ключовите въпроси са какво и преди всичко - как може да бъде направена научно обоснована адаптация на някои от моделите към българските условия за да стане възможно тяхното оптимално функциониране в практиката у нас.

Безспорно е, че в съвременния динамичен информационен век *компютърът* все по-широко навлиза в обществения живот на българина.

Все повече ставаме зависими от компютърните технологии, които естествено и логично навлизат в обучението на съвременните студенти заради улесненията, които предлагат и интереса, който са в състояние да провокират. Преди всичко компютърното пространство значително разширява полето на активност на обучаваните и става интензивен помощник при придобиване на знания и компетентности в сравнение с книгата. Това е особено съотнесимо в сферата на висшето образование.

Новите информационни технологии възникващи като следствие от общите тенденции на информатизация на обществото намират все по-голямо приложение в образователния процес при преподаването на различни университетски дисциплини. Вече разполагаме със значими теоретични и практически разработки за използването на компютърните технологии. В това направление активно работят Р. Пейчева – Форсайт [2009], Р. Божанкова [2010], М. Кирова, Е. Бояджиева [2012], Е. Д. Горанова [2010] и други автори.

Същевременно, възможностите на информационните технологии в образованието все още не са изучени достатъчно. Независимо от факта, че в последното десетилетие дистанционното обучение с интернет (Online Training) стана съществена част от система на висшето образование, съществува необходимост от изследване на много от проблемите произтичащи от спецификата му.

Неговите безспорни предимства са свързани с възможността всеки студент да се обучава „от всяко място“ и „по всяко време“ неограничавани от традиционните способности. Този вид обучение някои автори наричат „асинхронно“. То допринася за задоволяване на

потребностите на потребители, които не могат да си позволят да участват в редовна или задочна форма на обучение, по причини от най - различен характер – отдалеченост от образователните институции, трудова или семейна заетост, разходи за транспорт и т.н.

Вече са установени редица предимства на дистанционното обучение. То предлага разнообразни варианти на интердисциплинарни връзки, които обогатяват учебното съдържание, правят го много по-достъпно, способстват за активизиране на студентите към конкретна предметна сфера, повишава бързината на работа с нова информация.

Особено важен е процеса на *практическо усвояване* на различните учебни теми, включени в учебната дисциплина. Дистанционното обучение дава възможност студентите да изпълняват учебните задачи във формата на *проект*, върху базата на дадения информационно компютърен ресурс.

Използването на проектния подход им позволява максимално да се приближат до изпълняваните задачи в бъдещата им професионална дейност и създава предпоставки съществено да се повиши мотивацията на студентите в процеса на обучение.

Важен момент при този вид обучение е и това, че редица проекти позволяват *работа по групи* (дори от 2-3 студента), което от своя страна помага за формиране на навици за *съвместна работа* и позволява нагледно продемонстриране на предимствата в използването на съвременните комуникативни възможности в професионалната сфера. Особеност на реализацията на тази групово работа е осъществяването на комуникацията между членовете на групата само чрез мрежата Интернет. В хода на груповата работа е необходимо всеки да създаде свой проект в дадения ресурс и да направи online анализ на работата на участниците в своята група.

Друго предимство на дистанционната форма на обучение е, че тя удовлетворява потребностите от непрекъснато образование и допълнителна квалификация на всички възрастови групи, независимо от възрастовите параметри и в съответствие с регламентираната у нас Европейска квалификационна рамка за „Учене през целия живот“ при което желаещите да учат имат възможност да продължават своето обучение през целия си жизнен път без значение къде и как живеят, равнището на индивидуалните си способности и финансовите си възможности.

Като съществено предимство може да се определи и това, че поставените задачи за самостоятелна работа позволяват многократното им решаване със собствено темпо.

Разработените към всяка тема тестове дават възможност на всеки студент да самооцени знанията си преди да бъде дадена оценка от преподавателя.

Едно от особено значимите предимства на този вид обучение е и това, че то дава възможност на образователните институции да обучават голям брой лица с относително малко преподаватели, което от своя страна означава значително намаляване на разходите за обучението.

Но следва да се отбележи, че дистанционното обучение има и своите **слаби страни**.

Те са свързани преди всичко с липса на пряк контакт между студенти и преподаватели, както и между самите студенти.

Едновременно с посочените вече безспорните предимства, между които гъвкавост, достъпност и налагане на собствено темпо за обучение, следва да се признае, че компютрите не могат да заменят човека. Естествено е, че в някои случаи общуването с преподавателите може да предизвика затруднения в традиционния учебен процес, които при дистанционното обучение като че ли „изчезват“. Поради това дистанционното обучение е в значително по-малка степен подходящо за дисциплини, където е необходимо непосредственото общуване между хората и проява на човешки емоции.

При направеното експериментално проучване и *анализите на резултатите* от него стана ясно, че при студентите включени в дистанционна форма на обучение ясно са изразени

редица *качества* като: стремеж към съперничество, стремеж към обучение и самоконтрол, увереност в успеха и независимост.

Същевременно е констатирана слабо изразена *мотивация* при обхванатите в експерименталното проучване студенти. Вероятно за нейното активизиране е необходимо смисълът на педагогическата стратегия да се съсредоточи в това да се закрепват показаните успехи от достигнатото и значимостта на направеното до определен момент от работата, да се прилагат форми на работа, които да стимулират по-голямата интензивност в процесите на работа на студентите и следователно – качеството на подготовка на професионалисти в съответните професионални сфери.

Безспорно, мотивацията за учебна дейност по технологията на дистанционното обучение има определени особености, които се обуславят и от спецификата на *общата образователна технология*. В изучаването ѝ досега разполагаме с данни за особеностите на мотивацията в традиционните форми на обучение, изследвани са мотивите на започване на даден вид обучение, но експериментално не е изяснена мотивацията на студентите за ролята на дистанционното обучение в учебната им дейност, не е установена ориентацията им към някои специфични особености на това обучение и равнището на субективен контрол, които биха могли да дадат отговор на посочения по-горе въпрос – по какъв начин следва да бъде конструирана технологията на дистанционното обучение за да се повиши равнището на мотивация за учене на студентите и следователно, на качеството, резултатността и ефективността на подготовката им.

Намирането на отговор на тези въпроси ще позволи да се преосмислят някои технологични похвати, приложими за дистанционното обучение, да се разкрият и приложат иновативни решения, чрез които да се достигне до търсената значимост на анализирания образователен процес.

ЛИТЕРАТУРА

1. Горанова, Е. Д. (2010) Създаване на дистанционен модул за учебна дисциплина ... В: Научни трудове на РУ, т. 49, серия 10, с. 45-49.
2. Кирова, М., Е. Бояджиева, Р. Пейчева-Форсайт (2012). Компетентности и виждания на учители за приложение на електронното обучение по природни науки в средното училище. Химия 21, 282-295.
3. Пейчева, Р. (2009). (ред.) Електронното обучение в България – политики, практики, тенденции. Даниела Убенова, София.
4. Linch, M. (2002) The Online Educator. London.
5. Duch, B. J. (1996). Problem-based learning in physics: the power of students teaching students. J. College Science Teaching, 15, 326-329.